

ZASTĘPCA
DYREKTORA GENERALNEGO
SŁUŻBY WIĘZIENNEJ

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH

WPL. 2023 -06- 29

ZAL. / NR

RPW/55219/2023 P
Data:2023-06-29

Warszawa, dnia 26 czerwca 2023 r.

BDG.070.42.2023.KS

Pan
Wojciech Brzozowski
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00 – 090 Warszawa

Stanowisko Rzecznika

W nawiązaniu do pisma o sygn. KMP.571.13.2022.JJ z dnia 30 maja 2023 r. dotyczącego zajęcia stanowiska w sprawie ustaleń poczynionych przez Krajowy Mechanizm Prewencji Tortur podczas dwóch wizytacji zrealizowanych w Zakładzie Karnym w Barczewie uprzejmie informuję, co następuje:

Na wstępie pragnę podkreślić, że art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej wskazuje podstawowe zadania formacji, wśród których ustawodawca wprost wskazał humanitarne traktowanie osób pozbawionych wolności. Analogiczne przepisy zawiera ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy, która jednoznacznie wskazuje, że kara, środki karne, środki kompensacyjne, przepadek, środki zabezpieczające i środki zapobiegawcze wykonuje się w sposób humanitarny, z poszanowaniem godności ludzkiej skazanego. Zapewniam, że normy te, stanowiące odzwierciedlenie gwarancji konstytucyjnych i międzynarodowych, są ściśle przestrzegane przez funkcjonariuszy Służby Więziennej. Wszelkie nieprawidłowości w tym zakresie ujawnione w toku bieżącego nadzoru, stanowią podstawę do wyciągnięcia daleko idących konsekwencji.

Wszystkie przypadki ujawnionych uchybień traktowane są z należytą powagą przez kierownictwo wszystkich szczebli Służby Więziennej. Wobec osób winnych stwierdzonych zaniedbań wyciągane są adekwatne do zawinienia konsekwencje, a w każdym przypadku, w którym zachodzi prawdopodobieństwo naruszenia powszechnie obowiązujących przepisów prawa i popełnienia przestępstwa, o sprawie niezwłocznie zawiadamiane są odpowiednie organy ścigania w celu zapewnienia możliwie jak największej transparentności działań formacji.

W ocenie kierownictwa Służby Więziennej, informacje zawarte w raportach z wizytacji wyżej wskazanej jednostki penitencjarnej zrealizowanej przez pracowników KMPT, zasługują na najwyższą uwagę organów powołanych do stania na straży praworządności. Niezależnie od zadań nałożonych przez ustawodawcę na prokuraturę, kierownictwo formacji również dostrzegło potrzebę gruntownego przeanalizowania opisywanej sytuacji tak, aby dobre imię blisko trzydziestu tysięcy funkcjonariuszy Służby Więziennej, którzy każdego dnia rzetelnie wykonują swoje obowiązki, nie zostało naruszone.

Mając na względzie treść raportu i wagę stawianych administracji więziennej zarzutów, niezbędnym stało się powołanie zespołu ekspertów, których zadaniem było przeprowadzenie kompleksowej kontroli funkcjonowania Zakładu Karnego w Barczewie i ustalenie wszelkich ewentualnych nieprawidłowości, w tym tych sygnalizowanych przez KMPT odnoszących się do naruszenia nietykalności cielesnej osób pozbawionych wolności.

Abstrahując zatem od faktu, iż zgodnie z zawiadomieniem złożonym przez Rzecznika Praw Obywatelskich w sprawie podejrzenia popełnienia przestępstwa przez funkcjonariuszy Zakładu Karnego w Barczewie czynności w tej sprawie podejmowane są przez organy prokuratury, Dyrektor Generalny Służby Więziennej bezpośrednio po otrzymaniu i szczegółowej analizie raportu KMPT podjął decyzję o powołaniu siedmioosobowego zespołu funkcjonariuszy Centralnego Zarządu Służby Więziennej celem przeprowadzenia kompleksowej kontroli obszarów wskazanych w raporcie, który swoje czynności zrealizował w dniach 26 stycznia – 3 lutego 2023 r. Dodatkowo, w związku z protokołem z lustracji Zakładu Karnego w Barczewie przeprowadzonej w dniach 6-7 lutego 2023 r. przez sędziego penitencjarnego, Dyrektor Generalny Służby Więziennej wyznaczył w dniu 16 lutego 2023 r. kolejny zespół funkcjonariuszy Centralnego Zarządu Służby Więziennej do zbadania w trybie kontroli uproszczonej ustaleń wynikających z ww. lustracji Zakładu Karnego w Barczewie, który czynności kontrolne przeprowadził w dniach 16-22 lutego 2023 r.

Odnosząc się do kwestii podejmowania odpowiednich działań w celu zapewnienia porządku na terenie Zakładu Karnego w Barczewie pragnę podkreślić, że dotychczas poczynione ustalenia wskazują, iż bezpieczeństwo przedstawiciela KMPT nie było zagrożone. Pracownik KMPT prowadził rozmowę z osobą pozbawioną wolności w pomieszczeniu objętym monitoringiem, wyposażonym w instalacje przyzywową. Był również odizolowany od osoby pozbawionej w sposób gwarantujący bezpieczeństwo, a funkcjonariusze sprawowali poprzez obserwację bezpośrednio nadzór nad przebiegiem rozmów z osadzonymi.

Niezależnie od powyższego zastrzeżenia informuję, że po kontroli przeprowadzonej we wskazanej powyżej jednostce penitencjarnej przez przedstawicieli Ministerstwa Sprawiedliwości, wprowadzono w Służbie Więziennej regulację¹, na mocy której funkcjonariusze i pracownicy formacji zostali zobligowani, aby zgłoszenia interesantów (tj. osób innych niż osadzony, funkcjonariusz i pracownik Służby Więziennej), którzy na terenie jednostki organizacyjnej Służby Więziennej przeprowadzają rozmowę z osadzonym podczas nieobecności funkcjonariusza lub pracownika, podlegały niezwłocznej weryfikacji w miejscu przeprowadzania tej rozmowy. Powyższa norma w sposób systemowy zapewnia podmiotom uprawnionym do wejścia do zakładów karnych lub aresztów śledczych sprawną obsługę zgłaszanych przez nich spraw. Przyjęte rozwiązania gwarantują również możliwość niezwłocznego opuszczenia zamkniętego pomieszczenia na terenie jednostki po zgłoszeniu takiego zamiaru. W celu zapewnienia efektywnego stosowania w praktyce omawianych przepisów, kwestia ta została szczegółowo omówiona w czasie odpraw służbowych z kierownikami działu ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. Zwrócono wówczas uwagę na priorytetowość weryfikowania zgłoszeń interesantów prowadzących rozmowy indywidualne z osadzonymi.

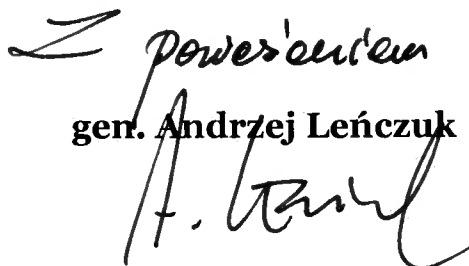
¹ Zarządzenie Nr 2/23 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 9 stycznia 2023 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej, sposobów ochrony i konwojowania skazanych oraz tymczasowo aresztowanych i zadań ochronnych funkcjonariuszy i pracowników SW oraz pracowników przywieziennych zakładów pracy

Odnosząc się do kwestii ujawnienia przedmiotów niedozwolonych u osób pozbawionych wolności należy zwrócić uwagę, że Biuro Ochrony i Spraw Obronnych CZSW nie posiada żadnych informacji na temat okoliczności ujawnienia u osadzonego wracającego z widzenia w dniu 8 stycznia 2023 r. w Zakładzie Karnym w Barczewie 19 tabletek hydroksyzyny. Opierając się wyłącznie na przedstawionych przez Państwa okolicznościach należy jednak uznać, że odpowiadają one znamionom zdarzenia w Służbie Więziennej², ponieważ ujawniono poza dystrybucją medyczną substancję psychoaktywną, która po zażyciu mogła stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia.

Uprzejmie informuję również, że kwestie związane z korespondencją nadawaną przez osoby pozbawione wolności, przebywające w Zakładzie Karnym w Barczewie, w tym korespondencją urzędową, były przedmiotem lustracji sędziów penitencjarnych Sądu Okręgowego w Olsztynie przeprowadzonej w dniach 13-15 lutego 2023 r.

Zarzuty związane z nieprawidłowościami funkcjonariuszy Służby Więziennej w tym zakresie nie zostały potwierdzone. Aktualne przepisy obowiązujące w Zakładzie Karnym w Barczewie nie przewidują rejestracji w sekretariacie jednostki korespondencji urzędowej wychodzącej od skazanych. Z oceny sędziów sprawujących nadzór penitencjarny nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Barczewie wynika, że „Powyższe w pełni pozostaje zgodne z obowiązującym stanem prawnym. Zarzuty osadzonych co do braku rejestracji korespondencji wysyłanej przez nich z zakładu karnego są bezpodstawne. Jak wynika z obowiązujących przepisów obowiązek wypełnienia potwierdzenia odbioru korespondencji wysyłanej przez skazanego, w tym korespondencji urzędowej i przedstawienia go funkcjonariuszowi SW wraz z dostarczoną korespondencją do wysłania leży po stronie osadzonego. Obowiązkiem funkcjonariusza SW jest potwierdzenie na przedstawionym pokwitowaniu odbioru korespondencji. Jak wynika z korespondencji wysyłanej przez osadzonych z lustrowanej jednostki do tutejszego sądu, nie było przypadku by wysłana korespondencja (wniosek skazanego, prośba, skarga itp.) nie została sądowi dostarczona”.

Należy przy tym dodać, że w raporcie KMPT z dnia 17 lutego 2023 r. zawarto zalecenie skierowane bezpośrednio do Dyrektora Zakładu Karnego w Barczewie dotyczące każdorazowego wydawania pisemnego potwierdzenia w przypadku korespondencji urzędowej osadzonych. W związku z wydanymi zaleceniami, dyrektor wskazanej powyżej jednostki penitencjarnej wydał w dniu 11 kwietnia 2023 r. instrukcję w sprawie postępowania administracji z korespondencją skazanych. W wydanym akcie prawnym uwzględniono sugestie organów kontrolnych, by procedurę postępowania z korespondencją osadzonych doprecyzować oraz uszczegółwić we właściwy sposób, zapewniający niezakłóconą realizację prawa do prowadzenia korespondencji z organami zewnętrznymi.

gen. Andrzej Leńczuk

Wykonano w 2-ch egz.:

1. adresat
2. aa.

² Zgodnie z przepisami Zarządzenia Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 29 grudnia 2022 r. nr 100/2022 w sprawie ustalenia organizacji służby dyżurnej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej, w tym sposobu i trybu informowania o zdarzeniach, które wystąpiły w Służbie Więziennej oraz ustalenia sposobu i trybu przeprowadzenia czynności sprawdzających dotyczących tych zdarzeń, oraz sposobu ich dokumentowania